

concert info Nationaal Jeugd- orkest

de Doelen

Nationaal Jeugdorkest,
Otto Tausk &
Vincent van Amsterdam

zondag 19 januari 2025
Grote Zaal, 20.15 uur

programma

zo 19 jan 25 | Grote Zaal, 20:15

Nationaal Jeugdorkest
met nieuw accordeonconcert van
Mathilde Wantenaar

Maurice Ravel (1875 – 1937)

La valse

Mathilde Wantenaar (*1993)

Concert voor accordeon en orkest

PAUZE

Sergej Rachmaninov (1873 – 1943)

Symfonische Dansen

Non allegro – Lento – Tempo I

Andante con moto (Tempo di valse)

Lento assai – Allegro vivace – Lento assai – Allegro vivace

uitvoerenden

Nationaal Jeugdorkest

Otto Tausk *dirigent*

Vincent van Amsterdam *accordeon*

toelichting

accordeonconcert als middelpunt

Ieder jaar gaat het Nationaal Jeugdorkest op tournee met een bijzondere solist en een sterdirigent. Het projectorkest brengt jong toptalent van diverse conservatoria samen om in korte tijd een programma in te studeren. Dit jaar staat het NJO onder leiding van Otto Tausk en speelt accordeonist Vincent van Amsterdam de solo van het vorig jaar uitgebrachte *Concert voor accordeon en orkest* van Mathilde Wantenaar.

Ravel

Voordat we over gaan naar het accordeonconcert, eerst *La valse* van Maurice Ravel. Al in 1906, veertien jaar voordat de compositie in première ging, begon Ravel met een plan om een ode te schrijven aan de wals. Hij was gefascineerd door de meeslepende ritmiek en de levensvreugde die deze muziekvorm oproept. Het grote voorbeeld waren de walsen van Johann Strauss Jr., maar inspiratie werd ook gevonden in een wals uit de opera *Le roi malgré lui* van de minder bekende componist Emmanuel Chabrier.

Al in 1906, veertien jaar voordat de compositie in première ging, begon Ravel met een plan om een ode te schrijven aan de wals.

Ravel componeerde in zijn onderzoek naar het genre eerst in 1911 een suite voor piano en later voor orkest met acht walsen genaamd *Valses nobles et sentimentales*. Een

deel van het materiaal uit deze suite is terug te horen in *La valse*. Bij *La valse* had Ravel eigenlijk een balletuitvoering voor ogen. Hij contacteerde Sergej Diaghilev hierover, maar toen de beroemde choreograaf van de Ballets Russes een eerste versie van de compositie hoorde, wees hij het direct af. Het was volgens hem niet geschikt voor zijn ballet. Ravel was hier zo kwaad over dat hij zelfs enkele jaren later nog weigerde de hand te schudden van Diaghilev en de twee elkaar daarna nooit meer spraken.

Intussen stonden de voornaamste orkesten van Frankrijk wel al in de rij om *La valse* in première te laten gaan. Op 12 december 1920 was de eer aan het Orchestre Lamoureux. De première met orkest was zowel onder het publiek als bij de recensenten een groot succes. Toch ging Ravels wens later nog in vervulling en beleefde *La valse* ook premières als ballet: in 1929 met choreograaf Bronislava Nijinska en Ida Rubinsteins gezelschap, in 1951 met het

New York City Ballet op een choreografie van George Balanchine en tot slot in 1958 door The Royal Ballet met choreografie van Frederick Ashton.

Wantenaar

De Nederlandse componist Mathilde Wantenaar is zeer veelzijdig en schreef opera's, concerten en vele andere composities voor orkest en koren. Ze put daarbij uit de rijke traditie van de klassieke muziek. Haar stijl is lyrisch en met haar muziek vertelt ze altijd een verhaal. Zo ook met het *Concert voor accordeon en orkest* uit 2023. De compositie schreef Wantenaar voor accordeonist Vincent van Amsterdam, die recent de Nederlandse Muziekprijs won, en het Residentie Orkest, met het ORF Radio-Symphonie-orchester Wien als coproductent.

De accordeon is geen alle-daags solo-instrument in de klassieke muziek. De vele expressiemogelijkheden van het instrument lenen zich echter goed voor het genre. Wantenaar kende de mogelijkheden van de accordeon al goed, omdat haar vader het instrument bespeelt.

In dit concert is het instrument de hoofdpersoon in het verhaal. "Ik zie de accordeon als een reizende verhalenverteller." vertelt ze voorafgaand aan haar residentie bij Festival Dag in de Branding. "Het werk begint met het instrument dat letterlijk opvalt, als een boek. Het zuchten van de balg is enorm expressief, ook al weet je van tevoren niet precies welke tonnetjes aangeblazen zullen worden. Het begin associeer ik met het lied Der Leiermann van Schubert, over die

mysterieuze figuur die aan zijn lier draait en misschien de dood vertegenwoordigt. Daarna wordt de muziek juist fris en opgewekt, alsof het verhaalje daar pas écht begint." Het accordeonconcert bestaat uit een korte proloog met daarna een meer jazzy en dansend langer deel.

Dit tweede deel heeft allerlei gezichten. We horen klassieke muziek die qua klankkleur erg aan Stravinsky's muziek doet denken. De componist is een grote inspiratiebron voor Wantenaar. Net als Stravinsky bijvoorbeeld deed in verhalende composities als *Petroesjka*, voegt Wantenaar

allerlei soorten volksmuziek toe, waaronder een tango. De compositie wordt naar het einde toe steeds agressiever: "Uiteindelijk stopt het orkest en gaat de accordeon alleen verder. De schreeuwende clusters gaan over in gesnik – dat kan óók op het instrument. Helemaal uitgeput en

“Helemaal uitgeput en moegestreden keert hij terug naar de zucht van het begin, die misschien wel zijn laatste adem is”

moegestreden keert hij terug naar de zucht van het begin, die misschien wel zijn laatste adem is." Hier citeert Wantenaar het orgelstuk *Mein junges Leben hat ein End* van Swee-

linck, vernoemd naar het gelijknamige gedicht waarin een jongeman vertelt hoe hij zijn levenseinde voelt naderen.

Rachmaninov

Symfonische Dansen was de laatste compositie van Sergej Rachmaninov. Hij voltooide het in de zomer van 1940 in een vakantiehuisje in de Verenigde Staten. In een laatste creatieve opwelling ontstond eerst de versie voor twee piano's vierhandig, waarna kort daarop de orkestratie volgde. Interessant is dat deze compositie niet in een hokje past. Het is geen symfonie, want het volgt niet de gebruikelijke sonatevorm met de bijbehorende toonsoorten. Toch start Rachmaninov de compositie met een thematisch motief dat zich gedurende de drie

delen ontwikkelt, wat dan wel weer typisch is voor een symfonie. De omvang is met zijn circa 30 minuten ook symfonisch te noemen. Dansmuziek is het ook niet, ondanks de titel. In het tweede deel zit weliswaar een wals verwerkt, maar het typerende ritme wordt onderbroken door chromatische lijntjes in de houtblazers. Het stuk klinkt behoorlijk eigentijds door de soms schurende akkoorden en jazzy klanken. Ook voegt Rachmaninov een saxofoon toe aan de blazersbezetting. Tegelijk grijpt de componist op verschillende manieren terug op het verleden. Hij citeert in de *Symfonisch Dansen* het hoofdthema uit het eerste deel van zijn *Eerste symfonie*, verwerkt in de finale zijn delen te horen uit de koorcompositie *All-Night Vigil* en tot slot gebruikt hij het *Dies Irae* motief in het coda. Kortom, deze compositie is een fantastische 'samenvatting' van allerlei elementen uit Rachmaninovs carrière tot dan toe.

tekst: Fien Duijnmayr

Hij citeert in de *Symfonisch Dansen* het hoofdthema uit het eerste deel van zijn *Eerste symfonie*, verwerkt in de finale zijn delen te horen uit de koorcompositie *All-Night Vigil* en tot slot gebruikt hij het *Dies Irae* motief in het coda.

Nationaal Jeugdorkest

Het Nationaal Jeugdorkest (NJO) biedt een podium aan jong toptalent tussen de 18 en 26 jaar. Daarmee is het een springplank voor conservatoriumstudenten naar een professionele carrière. Het NJO organiseert jaarlijks enkele grote projecten waarin jong muzikaal toptalent de hoofdrol speelt.

Tijdens het zomerproject van het NJO werken jonge internationale musici met bekende coaches, dirigenten en solisten aan een breed scala van klassieke muziek; de resultaten worden uitgevoerd tijdens de Muziekzomer Gelderland en de daarop volgende tournee. Elke winter organiseert het NJO een Wintertournee, waarin de NJO-musici een groot orkestwerk en vaak een werk met een beroemd solist uitvoeren, altijd onder leiding van een befaamd dirigent. www.njo.nl/

Nationaal Jeugdorkest © Coen Wouters

Mathilde Wantenaar © Karen van Gilst

Otto Tausk

Otto Tausk, dirigent

Otto Tausk studeerde viool voordat hij zich volledig richtte op orkestdirectie. Hij volgde zijn opleiding onder andere bij Jurjen Hempel en Jonas Aleksa. Daarna deed hij ervaring op als assistent-dirigent bij het Rotterdams Philharmonisch Orkest onder leiding van Valery Gergjev. Na zijn jaren in Rotterdam werd Tausk tot 2012 dirigent van Holland Symfonia. Daarna werd hij chef-dirigent van de opera en het orkest van Sankt Gallen in Zwitserland. Vanaf september 2018 is hij benoemd tot chef van het Vancouver Symphony Orchestra. Daarnaast is hij regelmatig gastdirigent bij vele andere orkesten en ensembles.

www.ottotausk.com

Vincent van Amsterdam, accordeon

Vincent van Amsterdams actieve rol als promotor van het klassieke accordeon kent vele facetten. Met het zelf vertalen van soms zeer complexe klassieke en

hedendaagse muziekstukken onderzoekt hij steeds weer de fascinerende mogelijkheden van het relatief jonge instrument. In persoonlijk contact met componisten en via commissies laat Van Amsterdam regelmatig nieuwe composities aan het repertoire toevoegen. In samenwerking met orkesten neemt hij de solistenrol, met het spelen van kamermuziek vindt hij een verrassende verbinding met de menselijk stem en andere instrumenten. Als organisator van de internationale Van Amsterdam Summer Course deelt hij zijn liefde en expertise met mede-docenten, conservatoriumstudenten en getalenteerde accordeonleerlingen. Van Amsterdam was prijswinnaar op vele nationale en internationale concoursen, en speelt op alle grote podia en klassieke muziekfestivals in Nederland. Concerttournees brachten hem naar o.a. Frankrijk, Italië, Oostenrijk, Servië, Griekenland, Groenland, Indonesië, Hongkong en China. vincentvanamsterdam.com

Vincent van Amsterdam © Maurice Lammerts van Bueren

tips van de programmeur:

wo 5 feb 25

London Philharmonic Orchestra, Dima Slobodeniouk & Christian Tetzlaff

Sibelius' beroemde en beruchte vioolconcert

do 6 mrt 25

Verdi's Requiem door Lorenzo Viotti

met het Nederlands Philharmonisch Orkest en het Koor van de Nationale Opera.

do 15 mei 25

Janine Jansen, Paavo Järvi & Deutsche Kammerphilharmonie Bremen

Beethovens vioolconcert & Schuberts Onvoltooid

Stay in touch!

See you @dedoelen &
share your pictures #dedoelen

tickets & info:

www.dedoelen.nl

+31 10 217 17 17

Schouwburgplein 50, Rotterdam

de Doelen vrienden

genoten van dit concert?

word vriend van de Doelen en draag bij aan het realiseren van een bijzonder en innovatief programma!

Ga naar dedoelen.nl/vrienden voor meer informatie